

DETAJL LESNE GALANTERIJE V SODRAŽICI
(Foto: ing. Lojze Čampa)

Letos bodo v rudniku dosegli tudi maksimalno proizvodnjo — dvesto tisoč ton premoga. To je najvišja letna proizvodnja, ki je ne nameravajo prekoračiti. Gradnja nove separacije je bila nujno potrebna, če hočejo obdržati tako proizvodnjo. Vsekakor bo Rudnik z moderno separacijo mnogo pridobil... Zaloge premoga v kočeviskem rudniku cenijo približno za 20 let...

Ko se popotnik pelje z vlakom od Stare cerkve proti Kočevju, opazi na desni strani proge, na kraju, kjer sta se še pred leti razprostirala gozd in gmajna, velika žitna polja in pašnike. Pred dnevi so se v široko pšenično njivo zagrizli trije kombajni, požirali rumeno, težko klasje, za njimi pa so ostajali kupi slame in vreče, polne debelega zrna. Takoj za kombajni, ko še niso bili gotovi, so na njivo prihrumeli traktorji in razrezali rjavo, plodno grudo. Na rumenorjavi prostranosti so se kar izgubili, bili so kot otroci, ki se igrajo na velikem dvorišču. V njivi pa so se odpirale nove in nove rane, prisiljala se je brazda k brazdi... Vendar ropot kombajnov in traktorjev niti malo ni motil številnih ptic, ki so letale nad njimi, se spuščale v razkopano grudo in iskale zgubljenih zrn in črvov...

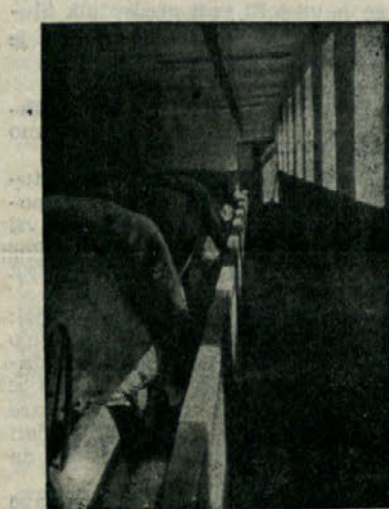
MLAKA - SIMBOL NAPREDNEGA KMETIJSTVA

Nad gozdičkom na koncu njive se v poletnem soncu bleščijo strehe gospodarskih in upravnih zgradb in silosov... Sredi velikih njiv, travnikov in pašnikov leži ob cesti proti Novemu mestu v bližini Novogradnje

KMETIJSKA UPRAVA MLAKA, naš največji in najmodernejši socialistični obrat... Dopoldne je bilo, ko sem prišel tja. Ob poti je na robu na pol požete pšenične njive stal rdeč kombajn, okrog njega pa se je vrtelo nekaj mladih bodočih kmetijskih tehnikov, ki so tu na praksi. Ogledovali so stroj, prijemali posamezne dele in spraševali, čemu služijo posamezni vzvodi. Vprašan je bilo precej, odzvonili pa so sledili počasi, z natančnostjo, tako da se je moral s pojasnilom vsak zadovoljiti...

V mali upravni sobici se nas je kmalu precej zbralo. Eden mi je pripovedoval o goveji živini, drugi o svinjah, tretji o poljedelstvu. »Trenutno imamo 375 krav,« je pripovedoval prvi. »V dveh mesecih bosta dograjena dva hleva za 200 glav živine. Naj pripomnim, da smo s prostorom precej v stiski... Po letošnjem planu bi morali imeti do konca leta 650 krav, vendar bomo to številko lahko dosegli le, če bomo imeli dovolj hlevov.«

BABY BEEF
telet. Domačih junčkov je okrog 150, ostale pa so nakupili od kmetijskih zadrug. Po planu bi jih morali imeti do konca leta 2000, vendar bodo dosegli tolikšno število le, če bodo imeli dovolj hlevov. Blike pitajo do enega leta starosti, ko so težki 350 do 400 kilogramov, nato pa jih prodajo. Največ jih izvažajo v Italijo. V prvem polletju so jih prodali 478, do konca leta pa jih bodo še približno toliko. Nekaj jih prodajo tudi kočevskim meslicam. »Kako jih pa hranite?«
»Njihova vsakodnevna hrana so močna krmila, posneto mleko in

Na Mlaki rečijo samo sivoriavo pasmo, ki jo dobijo iz Livoda in Cvišlerjev, kjer postopoma uvajajo pisano pasmo. Krave morajo strojno, povprečna molznost pa je 3800 litrov mleka letno. Samo ena krava ima

7750 LITROV MLEKA
na leto, ena pa 7500. Vsekakor je to zelo lepa številka. Ko sem si eno teh krav ogledal, sem bil prepričan, da je res tako. To je bila prava mlekarica!... Tudi mleko je zelo dobro, povprečna mastnost je 3,65. Seveda tako visoka molznost ni odvisna samo od dobrih

CITAJTE IN ŠIRITE
»NOVICE«

PRED petnajstimi LETI

Sredi maja pred 15 leti se je vrnila iz Zadra v Ljubljano ekipa tiskarjev-partizanov. Ko so nas na takratni Začasni upravi tiska razporedili po tiskarnah Slovenije in osvobodjene domovine, me je tovariš Fiks poslal na delo v Trst, kjer sem prevzel v največji tiskarni PICCOLLO posle glavnega korektorja. Dobro se še spominjam tiste vožnje iz Ljubljane do Vrhnike, pešačenja do Verda in poti z vlakom do cilja. Pri Verdu smo nekaj časa čakali vlak iz Postojne. Še danes mi doni v ušesih vesela partizanska pesem o vetru potepuhu, ki jo je ob spremljavi kitare tako toplo zapel nek primorski partizan... Vendar pa so bile moje misli že v Trstu, prelepem velikem obmorskem mestu!... V Postojni sem se spomnil tistega žalostnega avgustovskega dne 1942. leta, ko smo na postaji, zabiti v živinske vagonne in namešeni v Italijo zamen prosili ljudi vode; toda silili smo samo kletvice o »ribellih«... Ko smo zjutraj zagledali Trst, ki se je ves kopal v na morski gladini odbijajočih se sončnih žarkih, sem se zopet spomnil tiste žalostne vožnje, ko smo izza rešetk zastraženih vagonov občudovali to mesto. Vendar

nekaj sena. Vsak dan se zredijo približno za 85 dekagramov!... In tako je pogovor tekkel, beležnica se je vedno bolj polnila.
Druga najvažnejša panoga, s katero se na posestvu ukvarjajo, je živinoreja. Trenutno redijo 400 plemenjskih svinj, 730 sernih pujskov, 1160 tekačev (bekonov) pa pitajo. »Pričeli smo namreč uvajati novo, mesnato švedsko pasmo. Svinje so dolge in imajo velike šunke.

Tudi košnja je bila dobra, saj so nakosili nad
1.600.000 kg SENA
Skoraj vso travo so pokosili s kosilnicami. Za to delo so uporabljali sezonske delavce, ki so kmalu ugotovili, da je bolje, če kosijo v skupinah s kosilnicami. Delo gre hitreje od rok, pa tudi zaslužek je boljši.
»Deteljo smo skoraj vso silirali.

Pripravili smo nad milijon in pol ton silaže (na prostem), v silose pa bomo dali koruzo. Jeseni bomo že delali tudi s krmnimi kombajni!«
Na koncu smo se pogovorili tudi o delavskem samoupravljanju in o nagrajevanju. Na Mlaki je devet-članski obratni DS, centralni pa je na KGP... »Delavce plačujemo po enoti proizvoda,« so mi pripovedovali. »Pri kravah imajo 2,60 dinarja od litra mleka, pri prašičih 5,5 din od kg prirastka, od

mlade živine 22 din od kg. Traktoristi imajo 10 odstotkov zaslužka traktorja. Zaslužek je tudi odvisen od uspeha posameznih grup... To bi bil le miniaturni prikaz Mlake, kakor jo lahko vidi človek pri bežnem sprehoju med številnimi gospodarskimi poslopi: prepričan sem, da odhaja od tu vsak obiskovalec uverjen, da je to res — simbol naprednega kmetijstva!

hektarov krompirja, pese, silažne koruze in deteljno-travnih mešanic. Letos so tudi prvič sejali pšenico, pridelek pa je bil zelo lep (36—38 stotov na hektar), ječmena pa so pridelali skoraj 40 stotov na ha! Tudi vse ostale kulture dobro kažejo. Pridelek je bil tako lep zaradi izboljšane agrotehnike in uporabe umetnih gnojil (od 700—1000 kilogramov na hektar).

Pred letnimi sestanki Ljudske mladine

Letni ali volilni sestanek aktiva je pomemben dogodek. Sekretariat poda obračun dela aktiva, člani pa lahko povedo svoje mnenje. Na sestanku izvolijo tudi novo vodstvo aktiva, delegate za občinsko konferenco ter sprejmejo program nadaljnjega dela. Zato ne smemo podcenjevati pomen sestanka.

Letošnje volitve v vodstva LMS so še posebej važne. Organizacije nameravamo razširiti in jih organizacijsko in kadrovske okrepiti. Vsa vodstva naj pripravijo obširen program dela.

V pripravi na volitve in na letnih sestankih bo potrebno kritično presoditi, če so smernice in stališča VI. kongresa Ljudske mladine Slovenije ter VI. kongresa LMJ znane vsem vodstvom ter če se zaključki konference uresničujejo. In študij ter obravnava gradiva VII. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in V. kongresa SZDLJ? V programu dela vsakega aktiva mora proučevanje tega gradiva biti na prvem mestu! Tudi številne naloge Ljudske mladine lahko in morajo

kot so bile letos. Iz kočevske občine bo odšlo na avtocesto še več brigadirjev. Letni sestanek aktiva je primerno mesto za agitacijo za mladinske delovne brigade. Vsi aktivni naj na tem sestanku predvidijo, koliko mladincev bo šlo na delovno akcijo.

Kjer delajo klubi mladih proizvajalcev, aktivni mladih združnikov in razni kulturni klubi ter sekcije, naj na letnem sestanku pregledajo tudi njihovo delo. Program aktiva naj zajame tudi njihovo delo.

To je še del splošnih nalog, ki stojijo pred organizacijami v času, ko se pripravljamo na volitve. Na letnih sestankih naj bi razpravljali predvsem o razširitvi organizacije in vključevanju še neorganizirane mladine, o organizacijski okrepitvi organizacije in o vodstvu aktivov.

V tem sestanku so navedene le nekatere misli, ki naj služijo vodstvom mladinskih organizacij v pripravi na volitve.

ski dnevnik iz dneva v dan večji prijatelj, tovariš in voditelj v novo življenje. Po vsem Tržaškem so ga sprejemali z vso ljubeznijo! Vzoredno z njim pa je prihajal med napredne Italijane tudi list IL LAVORATORE, ki smo ga tudi tiskali v tej tiskarni. Takrat je bilo res lepo, skupaj smo delali v stavnicah, strojnici in korekturnici. V tistih lepih dneh sožitja je naš tisk iz dneva v dan napredoval in postal sestavni del življenja naših ljudi na Tržaškem...

In nato je prišel težki, nepozabni črni dan — 11. junij, ko so se morali naši borci na podlagi posebnega sporazuma umakniti iz Trsta. Že v naslednjih dneh so se pojavili na hišah fašistični plakati in hujskalski krovštvo. Tedaj se je tudi pričela trnjava pot Primorskega dnevnika in našega življenja, ki je veroval besedam usodnega sporazuma...

Tudi v tiskarni smo kaj hitro občutili novi veter. Za direktorja smo dobili nekega angleškega oficirja in pred tiskarno sem nekega dne opazil trojno stražo — našega borca, Angleža in Amerikanca. Novi gospodarji, ki niso hoteli razumeti, da je svoboda tiska osnovna vrednota demokracije, ki so jo tako propagirali, so začeli ovirati izdajanje in izhajanje Primorskega dnevnika. Pridno so brskali po naših člankih in še pred tiskom večkrat zahtevali, naj vnesemo njihove popravke, mnogo-krat pa so tudi zavrgli cele članke, ki jim niso bili všeči! Dobro se še spominjam, kako se je službojuči cenzor-oficir razburil, ko smo v uvodnem članku priobčili znano odprto pismo našega pso-ka Otona Zupančiča angleškemu prijatelju, ki je bil že prej natisnjen v Slovenskem poročevalcu v

Dnevnik brigade

Dolenja vas, petek, 12. avg. — Danes popoldne je ob vodovodnem kanalu zaropotala gasilska brigada. Na tem odseku poteka kanal po močvirnem svetu, zato je pri čela od vseh strani vdirati vanj voda. Delo je bilo onemogočeno, zato so brigadirji naprosili dolenje-vaške »silce, da bi jim izčrpali vodo. Gasilci so jim to uslugo radi napravili. Fantje in dekleta so čofotali po vodi in biatu v kanalu in porivali vodo proti črpalki... Zvečer je pričelo deževati in kanal je bil zopet poln vode! Voda jim močno otežila delo. Najlažje bi delali, če bi talno vodo iz kanala črpali sproti...

Sobota, 13. avg. — Danes zvečer je za šolo vzplamtel šesti taborni ogenj. Brigadirji pravijo, da je bilo ta večer najlepši... Ogenj je osvetljeval ves prostor pred šolo, kjer so bili zbrani brigadirji in veliko vaščanov. Večerno nebo je bilo temno prepreženo, oblaki nad Veliko goro pa so v zahajajočem soncu krvavo žareli... Plameni tabornega ognja so bili vedno močnejši in nenadoma so z vso silo

planili v nastajajočo temo. Kmalu se je nad nebo dvignil oblak isker, se razpršil in se pričel počasi spuščati na zemljo... Oglašila se je vesela pesem, pričel se je zabavni program. Fantje in dekleta so naštudirali več skečev, recitali nekaj pesmi in prebrali kroniko brigade. Vsako domiselno šalo pa je spremljal neukrotljiv smeh prešerne mladosti... In nato se je ob pojemajočem ognju še dolgo oglašala vesela pesem; ko pa je pekel prekinil svetlikajočo žerjavico, so pesem in pogovori potihnili. Nebo so prekrili temni oblaki, na Zahodu se je temnila Velika gora, na dolino in šolo pa je legel mir...
Nedelja, 14. avg. — Brigada je dopoldne delala, pomagala pa ji je sedem mladincev iz Dolenje vasi. Že dopoldne se je nebo zjasnilo, pokazalo se je vroče sonce. Trasa je dihal, zemlja stokala pod udarci krampov... Popoldne je bila v Dolenji vasi gasilska veselica. Brigadirji so gasilec posodili gramofon in magnetofon... Pravijo, da so nedeljo zelo lepo preživeli...

V ponedeljek so s prigoriskimi fanti odigrali razburljivo nogometno tekmo in zmagali s 5:4. Skoraj vsak drugi dan imajo tudi različna politična predavanja. Predavajo sami brigadirji, želeli pa bi tudi, da bi predaval kdo iz Kočevja. Tudi delo na trasi dobro napreduje, tako da bodo čez nekaj dni (25. avg.) že odšli domov. Tako bo velika obveza, ki jo je kočevska mladina sprejela, izpolnjena! Vodovodni kanal bo v glavnem skopan, v Dolenji vasi bo utihnil živah brigadirjev... Sola se bo umirila, vendar samo za nekaj dni; vrata se bodo v začetku septembra ponovno odprla, pričel se bo pouk...

b. b.

Udeležba na vinskem sejmu

Ze šesto leto je Ljubljana prizorišče velikih mednarodnih vinskih sejmov, ki dobivajo iz leta v leto večji pomen. To nam potrjujejo številne prijave za letošnji sejem iz Avstralije, Avstrije, Zvezne republike Nemčije, Italije, Romunije, Demokratične republike Nemčije, Francije, Grčije, Španije, Mehike, Kanade, Velike Britanije, Nove Zelandije itd.

Največ vzorcev pa bo po vsej verjetnosti iz domačih krajev. Tako je do sedaj prijavljenih 130 vzorcev iz Slovenije, 98 iz Srbije, 38 iz Hrvaške, 30 iz Makedonije in 5 iz BiH. Te številke bodo še narasle ker se mnogi izmed naših razstavljalcev prijavijo zadnje dneve pred začetkom dela ocenjevalne komisije, ki jo letos sestavljajo vinski strokovnjaki iz Francije, Italije, Avstrije, Romunije, Nemčije, Velike Britanije, Nove Zelandije in Jugoslavije. Za najboljša vina bo komisija podelila zlate, srebrne in bronaste kolajne. Prijetno presenečenje letošnjega vinskega sejma je tudi razstava sadnih sokov in grozdja. Posebna komisija bo ocenjevala sadne sokove in podelila najboljšim kolajne. Za ta del sejma je veliko zanimanje in bo verjetno pozitivno vplival na večjo potrošnjo sadnih sokov.

Cepci so utihnili

Ob cesti proti Rakitnici že od žetve sem po cele dneve brni elektro-strojna mlatilnica, ki jo je dolenjevaška zadruga dogradila 1958. leta. Kako so ljudje zadovoljni z novo pridobitvijo, kažejo že dolge vrste voz, naloženih z žitom, ki dan na dan čakajo, da pridejo na vrsto. Kako lepa je žetev sedaj, ko snope zmečes v nenasično žrelo stroja in nekaj minut kasneje že zavežeš polne vreče prečiščenega zrnja!... Včasih so se ljudje mučili z ročnimi mlatilnicami ali cepci. Po cele dneve je po vaških skednjih odmeval pika-pok cepcev. Ljudem pa je bil vroč pot po telesu, prašni zrak pa jih je dušil...

Uspeh Gorenjskega sejma

Pretekli teden je bil zaključen X. jubilejni Gorenjski sejem turizma in široke potrošnje. Sejem je obiskalo nad 90.000 obiskovalcev. Na sejmu so bili doseženi lepi poslovni uspehi. Sklenjeno je bilo za 1.392 milijonov dinarjev pogodb za razno trgovsko blago. Promet v maloprodaji, kar je bila posebnost letošnjega Gorenjskega sejma, je znašal nad 340 milijonov dinarjev. Poseben uspeh je dosegla tudi kulturna razstava, na kateri je sodelovalo 38 gospodarskih organizacij in 46 kuharjev in slaščičarjev, ki so skupno razstavili 208 izdelkov.

VREME

Vremenoslovci pravijo, da bo približno do 26. avgusta lepo in toplo vreme, samo včasih bodo krajše padavine. Okrog 27. avgusta padavine z ohladiitvijo.

Ribniški grad bo kulturno središče

Starodavni ribniški grad so pričeli obnavljati v začetku 1959. leta. Najprej so odstranili vse ruševine, kar so ljudje opravili največ s prostovoljnimi deli. Glavno breme je nosila krajevna organizacija SZDL, opravili pa so okrog 3000 prostovoljnih delovnih ur. Idejni načrt za ureditev gradu je pripravil ing. Ciril Tavčar, strokovnjak za ureditev stare Ljubljane. Pri nadaljnjih iz-

Tedaj je bil uničen tudi bogat zgodovinski arhiv...

Pri restavracijskih delih so tudi ugotovili, da so ribniški grad 26 krat napadli Turki, vendar ga nikdar niso mogli zavzeti! Odkrili so tudi ostanki mogočnih obrambnih zidov... Z vsakim novim zgodovinskim podatkom, ki je prišel o starodavnosti in vrednosti tega gra-

Prvotno so mislili, da bo spomenik stal na grajskem dvorišču, vendar so mu morali zaradi spremenjenega načrta poiskati drugo, boljše mesto pri mostu ob grajskem vходу. V gradu bo tudi letno gledališče, kino, kavarna, otroško in teniško igrišče ter zimsko drsališče. V treh ali štirih sobah bo tudi etnografski muzej, kjer bo obiskovalec lahko dobil zanimive zgodovinske podatke o naselitvi Ribniške doline, o življenju naših prednikov, predvsem pa o razvoju domače obrti...

Za obnovo gradu so preteklo leto porabili štiri milijone 700 tisoč dinarjev, letos pa imajo sedem milijonov (dva iz občinskega proračuna, pet pa so jih dobili iz Ljubljane). Grad bo dokončno urejen verjetno že prihodnje leto, za to pa bi potrebovali še štiri do pet milijonov dinarjev...

-vec

Uspeh nogometašev NK „Kočevje“

Zadnjo nedeljo je gostoval NK „Kočevje“ v Zagorju, kjer se je pomeril v prvi tekmi z reprezentanco štajerske garnizije. Tekma se je končala neodločeno (0:0). V drugi tekmi se je moštvo Proletarca hotelo rehabilitirati za poraz, ki ga je doživelo v Kočevju, toda tudi v tej tekmi so kočevski nogometaši zaigrali, kakor smo želeli ter zmagali s 4:3 (1:2). Z borbeno igro so si pridobili lep ugled, nakar so jih Trboveljani povabili v nedeljo, 21. avgusta v goste.

Kočevarji so uspeli

Kakor vsako leto, se je tudi letos vršilo atletsko tekmovanje za prvenstvo osnovnih, srednjih in vajeških šol iz Slovenije za l. 1960. Iz Kočevja so se tega tekmovanja udeležile vse šole v lepem številu. To je pohvalno za vodstva šol, posebno pa za profesorje in strokovne učitelje za telesno vzgojo na teh zavodih. Po uspehih se vidi, da se izvaja telesna vzgoja na naših šolah ne samo radi zadostitve predmetnega plana. Vse priznanje gre tudi vsem mladim tekmovalcem, ki so žrtvovali mnogo ur prostega časa.

Udeležba šol na tem tekmovanju je bila razmeroma zelo močna iz

Veliko je bilo že napisanega o razvoju turizma na Kočevskem. Slabe prometne zveze, nerazvito gostinstvo, v zadnjem času tudi pomanjkanje vode in še nešteto takih zaprek je vzrok, da s turizmom res počasi napredujemo. Poleg tega pa vedno primanjkuje tudi finančnih sred-

Hoteli: »Pri kmetu«, »Pri lovcu«, »Rog«.

No, to je vse in mislim, da bi bil tu skoro vsak komentar odveč. Rad bi videl obraz začudenega turista, ki bi iskal po tem vodiču v mestu stari grad in dvor nekdanjih kočevskih grofov, če bi se odločil leta 1956, ko je bil vodič izdan, za izlet

PROPAGANDA za turizem?

stev. Sicer pa ni moj namen o tem razpravljati, želim bi samo prikazati, kako napačno popisujejo naše kraje višji »turistično službeni krogi«.

Prelistaval sem lepo knjigo z zemljevidi in popisi krajev, ki jo je izdala »Turistična štampa« v Beogradu. Knjiga je tiskana v različnih jezikih. Jaz imam nemški izvod, torej namenjen za tuje turiste. Naslov knjige je »Autokarte Jugoslavien«. Knjiga je izšla že kot druga izdaja konec leta 1956, to je takrat, ko je bilo Kočevje že povsem obnovljeno in urejeno. No, pa pogledimo, kaj bo turist po tem vodiču videl v Kočevju! Zato navajam dobesedni prevod, ki nam bo sam najboljši predložil, kako neresno je v tem besedilu prikazan naš kraj.

»Kočevje, 8464 prebivalcev, 460 metrov nadmorske višine. Staro mesto na kraški planoti v sredini prostornih gozdov (visoki in nizki lov).«

Zanimivosti: Stari grad, farna cerkev in dvori nekdanjih kočevskih grofov.

Izleti: Zeljske jame, Mala gora, Kočevska Reka.

Promet: Železnica do Ljubljane.

v Kočevsko Reko in ko bi iskal v vodiču navedene hotele. Človek, ki mu je vsaj malo pri srcu domači kraj, mora biti razočaran, kako mu ga je izmalili nekdo, ki je pri tem skoro gotovo potegnil mastni honorar.

Cudim se, kaj delajo razne turistične zveze, gostinske zbornice itd., ki bi jim morale biti take oublikacije znane. Osnova propagande za turizem je točno in objektivno prikazovanje turističnih krajev. Očividno se za take publikacije propagandni funkcionarji ne zanimajo v zadostni meri, ker bi morale biti take napake že v prvi izdaji ugotovljene in popravljene, ne pa, da so bile v drugi izdaji ponovno natisnjene. Z veseljem bi povabil v Kočevje odgovornega urednika B. Vukoviča, da bi si ogledal zanimivosti Kočevja po njegovem vodiču seveda, potne stroške naj bi plačala Turistična štampa v Beogradu. Tak izlet bi bil zelo koristen in verjetno ne samo za Kočevje, temveč tudi za druge naše kraje.

Arko

Lepote Kolpske doline

Kolpska dolina je dobila ime po reki Kolpi, ki izvira pod mogočnim Risnjakom (1.528 m). Od Osilnice naprej je Kolpa mejna reka med Slovenijo in Hrvaško. Bistra Kolpa se ves čas vijuga po kamniti strugi med strmimi hribi. Pot po dolini Kolpe je zelo lepa in turistično zanimiva. Dolina se tu in tam razširi, na zelenih ravnicah pa so našle mesto majhne vasi. Ponekod se nad reko dvigujejo mogočne pečine in vrhovi, najzanimivejša pa je vsekakor Loška stena s kamnitim možem, ki straži vhod v dolino. Od vrhov, ki se dvigajo nad Kolpo sta zelo znana tudi Krokro (1.121 m) in Krempa (941 m) s Turnom, od koder je zelo lep razgled na Risnjak in Notranjski Snežnik. Krempa je tudi znana po svojevrstni planinski flori. Pod Krempo izvirajo bistri studenci, ki dajejo zelo dobro vodo.

Pri Brodu se Kolpa izvije iz obsejama poraščenih hribov in se razlije po prifarski dolini. Pod Slavskim lazom reka zapusti dolino in med hribi teče proti Belj Krajini.

Kolpsko dolino povezuje z ostalim svetom cesti proti Delnicam in Kočevju.

Kolpska dolina ima zaradi svoje lege in izrednih naravnih lepote vse pogoje za turizem. V Kolpi in potokih je veliko rib, v okolških gozdovih pa mnogo raznovrstne divjadi (medveda, gamsi itd.). Pogoj za razvoj turizma pa je predvsem ureditev cest in gostinskih lokalov s prenočišči.

J. S.

ZANIMIVOSTI

BREZMEJNA LJUBEZEN

Zaradi tega, ker ga je njegova 21-letna ljubljanka na plesu po krajšem prepiru nenadoma zapustila, je prišel 19-letni Portugalec Vincente z gladovno stavko. Vročekrvni mladenič je odločno izjavil, da bo stradal tako dolgo, dokler ne bo dekle reklo, da ga ljubi. Dekle ga je pustilo stradati tri dni, četrty dan pa se je le omehalo in izreklo resilne besede.

RODILE NAJ BI SAMO V POČITNICAH

Ravnateljica neke šole v Kairu je povabila učitelje svoje šole v pisarno. »Ne morem vam dovoliti,« je razlagala stroga ravnateljica, »da bi v drugih mesecih, razen v juniju, rodile otroke.« Junija so namreč šolske počitnice. Koliko bo ta pouk zalegel, ne moremo povedati.

MILIJONI ZA »ČUDEŽNA ZDRAVILA« V ZDA

Američani porabijo letno več kot 750 milijonov dolarjev za različna »čudežna zdravila«. Med temi »čudežnimi zdravili« je na primer tudi nekakšna pipa, ki baže varuje kadilca pred pljučnim rakom. Pipo, ki jo izdelujejo na Japonskem za 6 centov, prodajajo v Ameriki po dva dolarja in 40 centov. Drugo »čudežno sredstvo«, ki ga Američani v zadnjem času posebno kupujejo, je vrečica iz plastične snovi, ki odpravlja vse krče. Treba je le v vrečico izdihniti svojo sapo in nato zopet vdihniti. Po petkrat ponovljeni važi baže vsi krči izginejo.

POKOPALIŠČE AVTOMOBILOV

V Parizu dnevno odstranijo zaradi izrabljenosti ali prometnih nesreč sto avtomobilov. Vse te avtomobile odpeljejo na ogromno avtomobilsko pokopališče v nekem pariskem predmestju. Preko 150.000 avtomobilov, ki so jih lastniki zapustili in pozabili, že leži tam. Ogromna količina razbitin leži brez haska na dragocenem pariskem zemljišču. Zdalj pa namerava neki pariški trgovec iz tega izvleči dobiček zase. Ta trgovec z odpadki je nabavil v Ameriki ogromno stiskalnice, za katero je odštél 250 tisoč dolarjev. Naprava je težka 150 ton in so potrebovali za njen prevoz iz Le Havra do Pariza sedem železniških vagonov. Orjaška stiskalnica spremeni v nekaj minutah dva evropska in en ameriški avtomobil v paket, ki je dolg pol-dva meter, širok in visok pa po 60 cm. Ti paketi bodo odpotovali v francoske plavže.

IZ TOKIA V PARIZ V ENI URI

Potniki bodočega nadzvočnega letala na progi Tokio-Pariz bodo potovali takole: če se bodo vkrcali v letalo ob 6. junij in bodo leteli z brzino 3000 km na uro proti zahodu, bodo prispeli v Pariz ob sedmih — seveda če se bodo ravnali po lokalnem času dežel, preko katerih bodo leteli in pristali.

OD TU IN TAM

RAZPIS

RAVNATELJSTVO OSNOVNE SOLE

»MIRKO BRAČIČ« KOČEVJE

razpisuje

PROSTO DELOVNO MESTO ŠOLSKEGA HIŠNIKA

Prošnja za sprejem, katero je treba dostaviti do 1. septembra t. l. na ravnateljstvo šole, naj vsebuje tudi kratek življenjepis.

Nastop službe čimprej oziroma po dogovoru. Osební prejemki po tarifni postavki oziroma ZJU. Prednost za sprejem imajo mlajši moški.

RAVNATELJSTVO

Gibanje prebivalstva

LOŠKI POTOK

Rodila je Rubič Ivanka, gospodinja iz Retij 97 — deklico Marijo.

DOLENJA VAS

Rodila je Čebokli Marija, gospodinja iz Grčaric 4 — dečka Marjana.

Umrli je Boic Franc, kmetovalec iz Dolenje vasi 54, star 59 let.

KOČEVJE

Poročili so se: Troha Vladislav, logar iz Starega loga 19, star 30 let in Fridl Marta, šivilja iz Vrhe 22, stara 20 let; Sterbenc Vincencij, delavec iz Zagazdeca 18, star 29 let in Segina Antonija, delavka iz Gorenje Podgore, stara 20 let; Conta Anton, zidar iz Kočevja, Torniščeva ulica 3, star 26 let in Bakani Marija, delavka iz Stare cerkve, 29 let; Samec Albert, kmet iz Sodečev 6, star 24 let in kmet iz Sodečev 6, star 24 let in Petrovič Marija-Anastazija, kmetica iz Dečine 2, stara 22 let; Schmitt Georges, rudniški strojevodja iz Freyming-Moselle, Francija, star 29 let in Somensarj Ivančica, šivilja iz Zeljn 35, stara 20 let.

Rodile so: Zanoškar Marija, delavka iz Ljubljane, Miklošičeva cesta 15 a — deklico Metko; Kernc Marija, trgovska pomočnica iz Mahovnika 31 — dečka; Hožjan Barbara, gospodinja z Mlake 5 — dečka Franceta.

PRODAM

Poceni prodam dobro ohranjeno kuhinjsko kredenco, Rauh Alojz, Prešernova ulica, Kočevje.

Prodamo njivo, ki ima 33 arov površine. Njiva leži ob cesti Ribnica-Hrovača. Interesenti naj se zglasijo pri Oničevih v Ribnici.

Poceni prodam hišo, senik in 3 in pol hektarja zemlje. Prodajam tudi brez zemlje. Hiša je v Primožih pri Kočevski Reki. Informacije dobite pri Zdraviču v Kočah ali pa pri lastniku Cernetu Ivanu, Zagreb, Petrova ulica 14.

SLUŽBA

Rada bi se zaposlila v administraciji v podjetju ali ustanovi. Dovolila sem osemletko. Jelenc Irma, Bezgarji, pošta Plešče.

KINO

JADRAN, Kočevje: od 19. do 21. avgusta amer. barvni film »Največja predstava na svetu«, 21. in 22. avgusta mehiški film »Ko nekoč odidem«, 24. in 25. avg. franc. film »Velika iluzija«, od 26. do 28. avgusta ameriški barvni cinemascope film »Čaj in simpatije«.

SVOBODA, Rudnik: 20. in 21. avgusta ameriški barvni film »Ker veter ne zna brati«, 27. in 28. avgusta ameriški barvni film »Povabilo na ples«.

RIBNICA: 20. in 21. avgusta franc. film »Rdečelasa Julija«, 27. in 28. avgusta jugoslovanski film »Pot prijateljstva«.

SODRAŽICA: 21. in 22. avg. amer. barvni film »Kockar z Mississippija«, 27. in 28. avgusta italijanski film »Ulica«.

LOŠKI POTOK: 21. avgusta francoski film »Očka, mamica, moja

žena in jaze«, 28. avgusta italijanski film »Bele noči«.

DOBREPOLJE: 20. in 21. avgusta ameriški barvni cinemascope film »Dekleta«, 24. avgusta italijanski film »V znamenju Vener«, 27. in 28. avg. francosko-italijanski barvni cinemascope film »Notredamski zvonar«.

PONIKVE: 25. avgusta italijanski film »V znamenju Vener«.

VELIKE LASČE: 20. in 21. avgusta nem. film »Zadnji bo prvi«, 27. in 28. avgusta jugoslovanski film »Kota 905«.

KOČEVSKA REKA: 20. in 21. avgusta vzhodnonemški film »Lizi«, 24. avgusta ameriški film »Dekletiška zgodba«, 27. in 28. avg. ameriški barvni film »Trobente opoldne«.

PREDGRAD: 20. in 21. avgusta francoski film »To je čas morilcev«, 27. in 28. avgusta ameriški barvni film »Ponos in strast«.

BROD NA KOLPI: 27. in 28. avg. francoski film »To je čas morilcev«.

OSILNICA: 21. avgusta italijanski film »Poslednja kočija«.

ZAHVALA

Vertel Kristini iz Zajčjega polja se zelo zahvaljujem za vrnjeno denarnico.

Hiris Angela, Livold

PREKLICA

Podpisana Milka Rus iz Ribnice-Lepovce preklicujem besede, ki sem jih izrekla o Tomišku Francu iz Lepovce in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Rus Milka, Lepovce

Podpisana Koren Ana iz Grčaric št. 2 preklicujem besede, ki sem jih izrekla o Henigman Julki iz Grčaric št. 18 in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

Koren Ana, Grčarice

5

FRANCE TRAMPUŠ

Mesto je bilo po vrnitvi zame še bolj dolgočasno in nezno. Manjkalo mi je živahno življenje v brigadi. Ljudje so še dolgo govorili o begu preko meje. Vedel sem, da pretrjavajo in da so napravili iz tega že pravi kriminalni roman, pa vendar sem vselej prišel na lov. Hodiš sem na kopanje, raztreseno bral, domačimi stvarmi in se ujedal, da so me komaj prenašali. Upal sem, da se mi bo Irena oglašala. Obenem sem se bal, da bi oče dobil v roke njeno pismo. Ne bi bil zadovoljen s tem. Bil je razumen mož in ni v ničemer pretrjavaj, a zdelo se mi je, da bi mu ne bilo prav, da si njegov sin dopisuje s takimi ljudmi. Ponosen je bil na neoporečnost svoje družine. Že se je začel pouk, ko je pismo prišlo. Irena mi je pisala na šolo. Prinesel mi ga je razrednik in mi ga z dolgim, vprašujočim pogledom izročil. Bil sem toliko vznemirjen, da nisem mogel storiti drugega, kot vložiti pismo v zveček. Sele doma sem ga odri. Irena ni pisala nič posebnega. Pozdravila me in ji je včasih žal, silno žal, da joka. Ali se bova še kdaj videla? Med nama da je meja in ona se ne bo mogla vrniti. Rada bi me pozabila, trudi si dopovedati, da je tu vsega konec, pa tega le ne more verjeti. Obnavlja v mislih vsako srečanje, vsak pogovor, naš makiški izlet. Zdi se ji, da je postala mnogo mlajša. Edino veselje ji je še igranje. Včasih se ji zazdi, da ni več ometna, da ni taka kot drugi ljud-

je. Morda jo je glasba napravila tako. V Avstriji ni tako rožnato, kot sta z mano pričakovali. Tam nisi nebesa. Naslova ni napisala, obojubila pa je da se bo še oglašala.

Prišlo je potem še nekaj pismen, na katere nisem mogel odpisati, ker Irena ni poslala naslova. Bila so to zadržana pisma, a slutim sem za temi vsakdanjimi stavki nezno bol brez upanja na izhod. Ne najde poti. V vsakem pismu je pisala, da sta z mano spoznali, da tu vendarle ni tako lepo.

Bil sem najsrečnejši človek.

Potem so pisma prenehala. Ljudje so pripovedovali vse mogoče reči in videlo se je, da nihče ničesar ne ve. Dolgo sem žaloval za Ireno, bil sem prepričan, da njene izgube ne prebojim, da nobeno dekle ne bo zame več toliko omenilo kot Irena. Iskal jo bom... Za njo poudim in si jo privedem nazaj. Nikoli bi je ne mogel pozabiti.

Čas pa je zacellil tudi to rano. Zjutraj se bo prišla od mene posloviti v vlak moja Ivanka. Skoro leto sva že zaročena. Srečen sem z njo. Čež kak mesec, ko se vrnem s tega službenega potovanja, bova mož in žena.

Moje bivanje v Avstriji se je že bližalo koncu, ko sem hotel obiskati Ireno. Kako se bova pogledala po teh letih? Kaj poretka njeni starši? Bil je cerkven praznik, zato sem si ta dan izbral za obisk. Iz Celovca sem odšel proti Gospe

Sveti. Za pot mi ni bilo treba spraševati, ker so se zgrinjale množice romarjev proti cerkvi. Hodil sem med gozdovi, travniki in njivami. Vse je takoj kot pri nas doma. Mislil so se mi vračale k zgodovinskimi uram, kjer smo tolikokrat govorili o tem polju, o ustoličevanju. To sva poslušala skupaj z Ireno. Navdajalo me je nežno občutje, ki sem se mu po teh tednih med tuji rad prepuščal. Nekako domače mi je bilo, ko sem hodil po teh bližnjicah. Prišel sem do roba gozda. Pred menoj se je razgrnilo Gosposvetsko polje s cerkvijo. Hitel sem. Bil sem že blizu cerkve, ko so se ozglasili pojoči zvonovi. Ko sem prišel na streljaj od cerkve, so udarci zvonov prenehali, a je brnenje bronze še kako minuto ščemelo po zraku. Ogledal sem si cerkev in okolico, od tam pa odšel do vojvodskega prestola. Opravilo v cerkvi je bilo končano in ljudje so se razhajali. Sprehajale se, sem vznemirjeno pričakoval srečanja. Starčevega moža sem vorašal za pot do sosednje vasi, kjer je Irena. Prispel sem v vas in gledal na hišne številke. Prehoditi sem moral že več kot polovico vasi, da sem zagledal številko petinšestdeset. Obstal sem pred nizko hišo, tako, kakršnih je bilo toliko okrog največ. Obotavljaje sem vstopil še ena vezna vrata, potem sem pozvonil in čakal. Vrata je odprla Irenina mati. Bila je shujšana, silva in neznanstvena kot nekdanj. Povedal sem svoje ime. (Konec prihodnjšč)

OB ROBU

Vaške veselice

Našel ga je dan spečega na vrhu. Sedel je in spal, kako dolgo, ne vemo. Tudi poznamo ga ne. Vemo le to, da je bil mlad fant in da je bila v tistem kraju veselica.

V zadnjem času smo imeli vrsto veselice — največ so jih priredili gasilci. Veselice organizirajo zato, ker si na ta način pridobijo denarna sredstva za potrebe svojega društva. Vendar s temi veselici nekaj ni v redu.

Dogaja se, da se posamezniki opijajo do onemoglosti. Zalostno je, ko opazuješ med opitim ljudmi tudi mlade ljudi, toda »glavno je, da je kšeft«!

Oba, oče in mati, bi šla rada na veselico, ker pa otrok nimata komu pustiti v varstvu, gre vsa družina na veselico. Alkohol stoji v glavo, zato se nikomur ne mudi domov. Ure se vlečejo v noč... In otrok? Z očmi in ušesi požira besede, ravnanje odraslih, ki se pod vplivom alkohola obnašajo in govore besede, ki niso primerne za otroška ušesa. Da tako okolje kvarno vpliva na otrokovo duševnost, menda ni treba poudarjati.

Naše veselice, če že morajo biti, naj bi bile bolj kulturne. Nihče ne trdi, da človek ne bi smel biti vesel, da je dobre volje, da pleše. Ni pa prav, da se ljudje na veselicah opijajo, kar je posledica zaužitja vina sumljive kvalitete. To povzroči, da človek izgubi razodnost in potem ne ve kaj govori in dela. Alkohol je bil povzročitelj pretepev. Če ne drugega, povzroči alkohol glavobol in hudega mačka. Starši bi se morali zavdati kvarnih posledic, ki bodo ostale otroku, če bo z njim hodil na veselice.

Razvedrilo naj bo zdravo, da bo človeka sprostito, ne pa uničevalo njegove ustvarjalne sposobnosti. O teh stvareh naj bi razmislile tudi organizacije SZDL in prireditelj veselic.

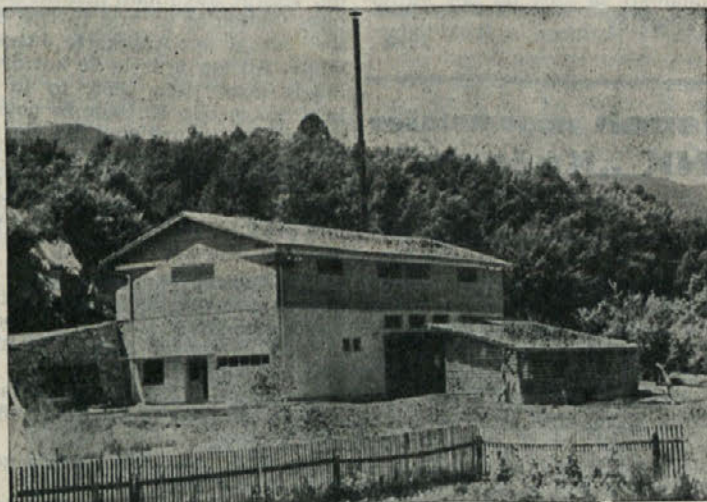
DESTILARNA u Dolenji vasi

Destilarno v Dolenji vasi je pričela Kmetijska zadruga graditi v letih 1956—1957. Ker je bil teren zelo slab (destilarna stoji med potokom in hribom), so morali kopati precej globoko v hrib. Dokončana ureditev obrata je stala približno 14 milijonov dinarjev. Prvič so pričeli obratovati za poskušnjo decembra lani.

Prve mesece je bil uspeh slab. Kljub vsem naporom proizvodnja ni bila taka, kot so pričakovali, čemur je bila kriva slaba priučnost delavcev. Najprej so poslali nekoga za pet dni na prakso v destilarno v Robu, nato pa so dobili še enega strokovnjaka iz Sodražice. Kljub temu destilarna še februarja ni mogla doseči plana. Ko je marca

prišel iz Ljubljane strokovnjak, ki je ljudi dobro izučil, je delo steklo s polno paro. Navzlic izgubi v prvih mesecih, je destilarna od marca naprej vedno presegala plan za 20 do 30%! Sedaj obratujejo trije kotli, zaposleni pa so štirje delavci. Ko so ob polletju delali bilanco, so

je se zaradi cene večkrat razburjalo. Zadruga bi za surovine zelo rada nudila več, vendar ne more. Če bo dosegla višjo prodajno ceno olja (cene olja so se skoraj za polovico zmanjšale), bo tudi smrečje lahko plačevala dražje. Destilarna je trenutno še vedno v poskusnem

uzgotovili, da je obrat imel 918 tisoč dinarjev čistega dohodka, s čimer niso le pokrili izgubo prvih mesecev, ampak so celo presegli plan... Poudariti pa moramo, da uspeh tega obrata ni le uspeh zadruge, ampak vseh teh krajev. Kmetije lahko tu vnovčijo smrečje, ki bi sicer v gozdu propadlo... Zaenkrat odkupujejo smrekovo in hojovo smrečje po 2,5 din kilogram. Kmet-

obratovanju, vendar si zadruga in kolektiv obrata močno želita, da bi bil obrat čim prej dokončno urejen, da bi lahko prešli na redno poslovanje. Vsekakor pa je dojenjenska destilarna dosegla v zadnjih mesecih res lepe uspehe, kar lahko potrdi polletna bilanca, in upamo, da bo, če že ne letos, pa vsaj prihodnje leto pričela obratovati s polno paro...

IZ Črnega potoka

V nedeljo 14. avgusta so vaščani Črnega potoka popravili lokalno cesto od Črnega potoka do odcepa ceste pri livadskem mostu. Cesta je bila v slabem stanju, zato je bilo nujno, da so jo popravili. Sedaj je omogočen po cesti promet z vsemi vozili. S tem je omogočeno tudi voznikom motornih vozil, da bodo lahko prišli na gasilsko veselico v Črnem potoku, ki bo v nedeljo 21. avgusta. Na veselici bo tudi srečolov. Gasilci iz Črnega potoka vabijo na svojo veselico gasilce sosednjih društev in prebivalce okoliških vasi.

LEP LOVSKI PLEN

Lovska družina Kočevje se trudi, da bi se zmanjšala škoda, ki jo povzroča divjad poljskim kulturam. Največ škodo povzročijo divji prašiči, zato so jih tudi lovci vzeli najbolj na »piko«. Lovska družina je organizirala akcijo v lovu na divje prašiče. Prvi rezultati so zadovoljivi. V zadnjem času je padlo pod strel več divjih svinj. Posebno srečo je imel član LD Kočevje Anton Novak iz Zeljn. Tov. Novak se je 12. avgusta vračal z nočnega lovskega obhoda, ko se mu je v gozdu med Gorenjem in Mlako ponudila srečna priložnost. Bilo je ob treh ponoči. Na poti je bil divji prašič. Dobro namerjen strel in divji prašič je obležal. Bil je moštanski strel, ki je zadostoval, da merjasec ne bo več delal škode po polju. Težak je bil nad 130 kg.

»AVTO« KOČEVJE

sprejme v u k š e

VAJENCE ZA:

- avtomehanski,
- avtoelektričarski,
- avtokolarski,
- kleparski in
- ključavničarski poklic.

Pogoji: za prvo in drugo stroko popolna osemletka, za ostale pa sedem razredov osemletke. Pismene prošnje pošljite na upravo podjetja.

Razvili so prapor

Gasilsko društvo Mali log je preteklo nedeljo slavilo 25-letni jubilej. Ob tej priliki so razvili društveni prapor. Praporu sta botrovala Pavla in Anton Knays iz Malega loga.

Na svečanosti se je zbralo veliko prebivalcev in gasilci iz sosednjih društev in iz Loza. Na proslavi so govorili: prvi predsednik Gasilskega društva Matija Anzelj, sedanjí predsednik društva Franc Knays, predsednik ObLO Loška dolina Jože Mlakar, v imenu političnih organizacij Loškega potoka pa je spregovoril nekaj besed Zdenko Mohar. Predsednik ObLO tov. Mlakar je v nagovoru med drugim dejal, naj bodo gasilci in vaščani Malega loga tudi v naprej tako složni pri delu in jim čestital k doseženim uspehom.

Gasilci z ostalimi vaščani so pred vojno s prostovoljnim delom zgra-

dili gasilski dom, kjer je tudi dvorana. Gasilci so tudi pobudniki prosvetnega delovanja v tej vasi. Zato zaslužijo vsa pohvala in čestitke za plodno delo.

Lepa prireditev v Karlovcu

V idličnem kraju, v Karlovcu, smo imeli vojni invalidi v nedeljo 14. avgusta praznik — invalidsko prireditev. Pred vzhodom na veselični prostor se je blestel napis: »Pozdravljeni med invalidi!« Imeli smo tudi srečolov, ki se je zelo dobro obnesel. Vsaka srečka je zadel.

Duša vse prireditve je bila Angela Marolt. Najlepša hvala za njen trud! Njej so pomagali člani invalidske organizacije, in sicer: Modic, Jamnikova in Prijatelj.

Invalidske prireditve so se udeležili tudi predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij.

Prireditve je lepo uspela. Dobiček prireditve bodo uporabili za nabavo društvenega prapora.

-P-

Mlečna zbiralnica

Kmetijska zadruga v Dolenji vasi je z lastnimi sredstvi uredila mlečno zbiralnico. Vsak mesec zberejo 14-15 tisoč litrov mleka, ki ga pošiljajo Ljubljanskim mlečarnam v Ljubljano... KZ je uredila tudi mesarijo s hladilnikom. Mesarija je zelo higiensko urejena.

POSKUSI S SULFANAMIDOM IN PRESAJEVANJEM KOSTI

To skupino poskusov, opravljali so jih v ženskem koncentracijskem taborišču v Ravensbrücku, je neposredno vodil profesor ortopedske kirurgije na vseučilišču v Berlinu, glavni kirurg medicinskega inštituta v Hohenlychenu in glavni kirurg SS zdravnikov dr. Karel Gebhardt.

Najprej so preizkušali sulfamid v okuženih ranah. Pozneje so sledile razne operacije, in sicer da so kosti in druge organe rezali pri zapornikih v taboriščih in jih prenašali na bolnike v Hohenlychenu. Medtem so razne serije poskusov prehajale ena v drugo. Z njimi so začeli v avgustu 1942, končali pa v letu 1943.

Klinične ugotovitve o izvršenih operacijah je bilo najti v izjavi poljske zdravnice dr. Zophije Maczkove, radiologinje, ki je bila takrat politična zapornica v Ravensbrücku. V taboriščnem bolnišnici je asistirala pri rentgenu. Potem ko je prisegla je izjavila, da so delali:

1. operacije z okužbo,
2. poskusne aseptične operacije.

V prvi skupini so operativno odstranjevali kožo in tako napravljeno rano okužili z bakterijami. V ta namen so uporabljali: Staphylo-

Lepo je bilo na Krku

Bila sem v počitniški koloniji na otoku v mestu Krku, Poleg Potočanov so bili v koloniji tudi otroci iz Starega trga, Loža in okoliških krajev. Ze med potovanjem na Krk smo si postali dobri prijatelji.

Ko smo prišli na Reko, smo najprej počivali, potem pa smo si ogledali živaški vrt. Bili smo nestrpni, ko smo se vkrcali na ladjo. Morje je bilo mirno, vreme pa prekrasno. Ko smo na Krku izstopili, smo se takoj odpravili proti šoli, kjer smo stanovali tri tedne.

Najprej smo šli na večerjo, po večerji pa spat. Spanec se nam je dobro prilegel, počutili smo se kot da bi bili doma. Drugi dan smo šli na kopanje. Brodili smo po vodi in se veselili. Pripricali smo se tudi, da je morska voda res slana. Dopoldne je zelo hitro minilo. Po kopanju je sledilo kosilo, potem pa smo šli spat, nato pa spet na kopanje. Tako se je ponavljalo vsak dan. Skoro vsi smo se naučili plavati. Kdor se je naučil plavati, je dobil čokolado, kar nas je razumljivo vzpodbujalo. Nasraddo v obliki

čokolade je dobila tudi soba, ki se je najbolj odlikovala v urejenosti.

Večkrat smo šli tudi na sprehode v bližnje okolice. Kadar je deževalo smo bili doma, čitali smo in podobno. Povedati moram, da smo imeli kar dovolj sonca, zato smo se dovolj nasončili. Zato je naša koža precej porjavela.

Krk je prijazno mesto, ima pa zelo ozke ulice. Hrana je tukaj precej dražja kot pri nas. Videla sem tudi njivce, ki so majhne in ograjene s kamenjem. Na njivah sem videala krompir, paradižnik, papriko in čebulo. Videla sem otočane kako so pridno okopavali v vinogradih. Od živali sem videla dverkavi, nekaj oslov in koz, konja pa nobenega.

Trije tedni počitniškega letovanja so kar prehitro minili. Imeli smo zelo dobro hrano, zato smo se vsi zredili.

Tako so minile počitnice ob morju. Zelim si, da bi jih preživela vsako leto ob morju.

Milka Samsa, Loški potok

Izlet v Koper

Iz mladinskega obmorskega okrevališča GO RK Slovenije. Debeli rtič pri Ankaranu smo dobili pisemce, ki nam ga je poslala pionirka Biserka. Takole piše:

Nogomet

Po porazu — remi

V drugi letošnji nogometni tekmi mladincev Osilnice in Plešce, je Osilnica doživela visok poraz. Plešce so zmagale s 6:0 (2:0).

Med igralci Plešce je bilo polovico gostov, ki igrajo pri zagrebških in reških klubih, medtem ko so Osilničani sami amaterji. Sočnik je tudi držal za Plešce, saj je »spregledal« dve enajstetrovki in več prekrškov, ki so jih naredili igralci Plešce. Osilničani tudi niso bili vajeni žoge, ki je bila plastična, poleg tega pa so imeli tudi slabo obrambo.

Tudi pionirji so doživeli svoj prvi poraz s Pleščani. Tekmo so izgubili z 2:1, in to predvsem zato, ker so podcenjevali nasprotnika.

Druga tekma se je zaključila neodločeno (1:1).

V nedeljo 14. avgusta so se pomerili mladinci nogometaši iz Osilnice in Plešce. Prvi polčas se je končal neodločeno 0:0. Napadi so se neprestano menjavali. Osilniški igralci so imeli dve priložnosti za dosego gola. Pleščani so izvajali hitre napade, toda osilniška obramba je bila na mestu.

V drugem polčasu so Osilničani začeli resneje ogrožati vrata Plešce. V 5 minutu drugega polčasa se je Kvaterniku posrečilo spraviti žogo v gol Plešce. Osilnica je vodila z 1:0. Tekma je postala vse bolj borbena, oboji so se trudili za zmago. Pleščani so v 15 minutu izenačili. Gol je padel iz gneče pred vrati. Rezultat je bil 1:1. Pri tem je tudi ostalo do konca tekme.

To je bila ena najlepših tekem, kar sta jih odigrali Osilnica in Plešce. Sodnik Osvalt je odlično sodil.

O. J.

Kordiš Biserka

Smrt traktorista

V nedeljo, 14. avgusta se je smrtno ponesrečil Jože Žagar, traktorist, zaposlen pri »Snežniku«, Kmetijska uprava Primož. Žagar je po strmem klancu na Mlaki pri Kočevski Reki peljal na prikloniku drva za kurjavo. Priklonik je močno pritiskal na traktor, zaradi tega je šlo vozilo vedno hitreje. Ko je zavil v desno, je sila priklonika prevrnila traktor, ki je pokopal pod seboj traktorista. Bil je na mestu mrtve. Pokojnik je bil dober delavec. Bil je tudi član ZK.

ZLOČINCI

10

posebne vrste

POSKUSI Z NALEZLJIVIM VIRUSOM ZLATENICE

Tudi ni kliničnih ali poskusnih dokumentov, ki se nanašajo na proučevanja okužbe z virusom zlatenice. Obstaja le zahteva, naj se dovolj poskuse na ljudeh, da bi tako pojasnili način prenašanja okužbe. To se vidi iz dopisovanja med glavnim zdravnikom SS in policije dr. Grawitzom in Heinrichom Himmlerjem. V pismu z dne 1. junija 1943, ki je bilo označeno za »strogo zaupno«, je Grawitz prosil Himmlerja, naj bi dobil dr. Dohmen v koncentracijskem taborišču Sachsenhausen »8 zapornikov, obsojenih na smrt, in to čimbolj mladih«, da bi bili lahko opravljeni poskusi, ki jih priporoča komisar Reicha za zdravje in socialno medicino dr. Karel Brandt.

Himmler je strogo zaupno odgovoril 16. junija 1943:

Prejel sem Vaše pismo od 1. junija 1943.

1. Odobravam, da se za poskuse uporabi 8 kriminalcev, obsojenih na smrt v Auschwitzu (8 Židov iz Poljskega odporiškega gibanja).

2. Soglasen sem, da dr. Dohmen opravi te poskuse v Sachsenhausen.

3. Strinjam se z Vašim mnenjem, da bo boj proti nalezljivi zlatenici izrednega pomena.

Prepis pisma je bil zaradi informiranja dostavljen generalnemu poročniku SS Pöhlju v Berlin.

V zvezi s »Skupnim programom raziskav o vprašanih virusa hepatitisa«, je posvetovalni internist pri armadnem medicinskem in-

spektorju, prof. Gutzeit iz Bratislave pisal profesorju Haagenu 24. junija 1944 v Strassburg. Med drugim piše, da je »poskušal ustvariti možnost, da opravlja poskuse usodnega pomena... Medtem je potrebno upoštevati določene varnostne ukrepe, ki se jih ne da omeniti v pismu.«

Na to Gutzeitovo pismo je odgovoril Haag 27. junija 1944 z naslednjim odlomkom:

»Se vedno Vam ne morem definitivno odgovoriti na Vaše vprašanje o poskusih z ljudmi. Kot Vam je znano, delam s Kalkom, Büchnerjem in Zuchschwerdom. Ujemam se posebno s Kalkom, namreč da moramo opravljati takšne poskuse z našim materialom.«

Nobene priče ni bilo najti, ki bi osebno sodelovala pri poskusih z nalezljivo zlatenico, ki smo jih pravkar omenili.

coccus aureus, Clostridium oedematis maligni, Clostridium perfringens (klice plinskega prisada, op. prev.) in bakterije tetanusa.

Veronika Kraska je bila okužena s tetanusom. Umrla je že po nekaj dneh. Kazimiera Kurowska je bila okužena s Clostridium perfringens. Tudi ona je umrla po nekaj dneh. Aniela Lapanowitz, Zofia Kiecol, Alfreda Prus in Marija Kusmierzuk so bile okužene s Clostridium oedematis maligni. Prve tri so umrle čez nekaj dni, Marija Kusmierzuk pa je preživela zastrupitev. Ležala je bolna več kot leto dni, postala invalid in živi kot priča poskusov.

Zakaj sta prof. Gebhardt in njegova šola opravljala te poskuse? Da bi preizkusili nove preparate nemške industrije zdravil. Najpogostejše so uporabljali cibazol in albucid (to so nemški nazivi za sulfatiazol in sulfacitamid, op. pr.).

Druga skupina je vsebovala poskuse na kosteh, mišicah in živcih.

»Operacije na kosteh so bile kontrolirane s pomočjo rentgenskih žarkov. Ker sem delala v bolnišnici, sem napravila vse rentgenske slike. Na ta način sem lahko zasledovala večino tega dela. Izvedene so bile tele operacije:

a) lomljenje kosti; b) presajevanje kosti; c) presajevanje kostnega mozga.

a) Kostji obeh podgolence sta bili na operacijski mizi s klavirji zlomljeni in takoj nato spojeni s kostnimi sponkami, ali pa tudi brez sponk. Noga je bila nato zamavčena, mavec je bil odstranjen čez nekaj dni. Potem je ostala brez mavca vse dotlej, dokler se ni zacelila;

b) presajevanje je bilo izvršeno na podoben način, toda med operacijo je bila izsekana cela fibula, včasih s pokostnico, včasih pa brez nje;

c) presajevanje kostnega mozga. Te operacije so bile povezane s šolo prof. Gebhardta. Pri predhodni operaciji je bil pripravljen kostni mozeg iz golenice obeh nog. Pri drugi operaciji je bil izsekana mozeg skupaj s kostjo, ki ga je štela in to odneseno v Hohenlychen. Da bi to operacijo kar najbolje kontrolirali sta bili izvršeni dve podobni operaciji na zapornicah ob posebnem nadzorstvu. Posledice v kosteh so bile vnetje preostalega kostnega mozga.